

ДЖОДИ ЛИН НАЙ АКО КРАЛЯТ НЕ ХАРЕСА КОМЕДИЯТА

Част 0 от „Речен свят“

Превод от английски: Веселин Костов, 1993

chitanka.info

— Не слушайте редовете, които казвате — обърна се с молба към състава си Уилям Шекспир. — Ако просто рецитирате, няма да спечелите одобрението на публиката си. А вие, сър — той се обърна за да се застане с лице към един от изпълнителите си, — те не са длъжни да ви съчувстват. Вие сте един долен, зъл мерзавец, един сплетник, един лъжец и клеветник. Накрая напълно си заслужавате наказанието.

— Виновен като греха, господарю мой — ухили се Уошингтън Ървинг, облегал се на перилата на лодката „Град Лондон“. — Не мога да спра да се надявам на съчувствие. Това е човешката природа. Съжалявам, Уил ще опитам отново да бъда неразкайващият се Лучио ще го повторя още веднъж, мяра за мяра.

Уил се обърна, за да се усмихне леко на каламбура на младия мъж.

— Тогава го направи. А ти, Дук, вложи повече величественост! Ти си централната фигура, този, който кара да се случват всички неща.

Аристофан рязко кимна с надвисналите си черни вежди и къдравата си като на овен коса, той изглеждаше намръщен през цялото време, но Уил научи, че това изражение прикриваше едно огромно чувство за хумор. Той също беше един непоправим неопитен моряк и всеки път страдаше, когато трупата на Шекспир пътуваше по реката за някои от ангажиментите си. Той се заклатушка по палубата и се хвана за перилата до Ървин. Мургавото му лице беше побледняло.

— Скоро ли ще стъпим на суша, приятелю Уил?

— Когато видим знамето, друже мой — обеща Уил, — но не докато народът на Алкаполандо не спази благоприличието и се пригответи да ни посрещне и ни пусне да играем такива, каквито сме.

— Редът, моля, Господин Ханг!

— За мен ще бъде чест да я взима за жена. — изговори веднага Ханг Ий, седнал на едно буре срещу вратите на кабините.

Суфльорът им никога не се обръщаше към текста: той беше записан в собствената му памет, която имаше голям капацитет на запомняне.

Някакви звуци прекъснаха разговора им.

— Хей, Уил — извика Харон Бакстър като размахваше дървения си рог. — Ще правим ли края или не? Цебър има точно толкова сила, колкото за още един пробег преди да спрем и да се възстановим.

— Прав си, Харон. Много добре! Трупа! — Уил плесна с ръце и надвика глъчката, която се носеше от трите лодки начело.

— Финалът, моля. И едно, две...

Когато се събуди, гол и обезкосмен на този свят, Шекспир имаше късмет, че се бе озовал между доста хора, които идваха от неговото собствено време, Англия през седемнадесети век, включително и чудодейното присъствие на двама актьори от собствената му трупа в Стратфорд. Тъй като нямаше нужда да се бори за насъщния, изглеждаше напълно естествено отново да се заеме оттам, докдето бяха стигнали. След кратко време Малкият Стратфорд, както започна да се нарича малката група от дърветата и сечищата, се славеше като единствената организирана театрална трупа нагоре или надолу по Реката.

Примадоната на трупата беше сестра Маргарет, бившата монахиня, която обожаваше Шекспировите драми и избухваше в истеричен смях, когато чуеше стиха „Ще те пратя в манастир“, въпреки, че никога не би му казала защо. Веднъж след като бе се примирила със загубата на религията си, дрехите и сигурността на монашеския живот, тя и Уил бяха тръгнали заедно. Една некрасива жена, както я виждаха другите мъже, тя имаше блестящи черни очи и гъста черна коса, две черти, на които Уил никога не бе могъл да устои, фигурата ѝ не беше като торба с кокали, глътнала бастун, така харесвана от жителите на двадесети век, ами една топла, засукана плът, която приятно изпълваше мъжката ръка. В тази комедия тя играеше господарката Оувъдан, но тя беше и дойката на Жулиета, Елизабет Уудвил, игуменката Амилия, всички тези роли с еднакъв апломб. Тя се държеше и като кръстница на хора и на някои по-незначителни роли и все още имаше останала енергия за тогава, когато двамата бяха насаме. Наистина Бог призоваваше да Му служат страхотни жени. Тя беше чудесен обект за сонетите.

Другите трима драматурзи бяха дошли в Малкия Стратфорд един по един. На втората година след Възкресението беше дошъл Ървинг, който заедно с Ханг Ий бутаха една една лодка с пръти като бамбукова кошница. Американецът беше бисер, съкровище. Той запаметяваше текста на всичко, което някой непознат по-напред от шестнадесети век чуеше кой беше той, той искаше някой откъс от пиесите му. Като баща на творбите си, той беше запазил завинаги в себе си известно

количество от това, което бе написал, но като драматург. Той винаги замисляше нови проекти и беше смутен, когато цялата му публика искаше същите стари неща.

Аристофан бе дошъл до Малкият Стратфорд с една група вярващи от Църквата на втората възможност и когато те продължиха, той остана, като каза, че е намерил собствената си църква. Английският му беше неестествен, но разбираем.

Той бързо се подобри с годините, докато се учеше да превежда творбите и вече беше способен да твори на английски и есперанто. Уил беше запознат с класика, като безсрамно беше заел някои редове от Атинските пиеси.

Аристофан беше философски настроен относно това да бъде използван за справки и като лице, което препоръчва и дава референции. Той призна, че и той също е заел някои идеи от предишни драматурзи и историци и се чудеше какво си мислеха за него. Това, което го правеше нещастен бе, че докато във всичко друго бяха равни — в език, годност и качество на представленията, съвременната публика все още предпочиташе произведенията на Шекспир пред неговите собствени.

Англичанинът от двадесети век, Уебър се беше пробудил до централния граалов камък на Малкият Стратфорд в петата година след Възкресението. В негово лице трупата спечели един неимоверно надарен музикант. На електронното „пиано“, което трупата беше успяла да размени за един цял сезон пиеси, изиграни от Шекспировата трупа, Уебър бе композирал множество живи мелодии, както инструментални, така и в песни. Почти при всеки случай темпото и ритъмът му бяха далеч по-бързи от песните и баладите по времето на Уил.

Уебър го увери, че те щяха да станат много популярни сред модерните хора, които така и така съставляваха почти една четвърт от населението. Други музиканти като Бакстър, някои със собственоръчно направени инструменти от дърво, кости и струни от черва, също се присъединиха към театралната трупа, докато вече имаха един добър оркестър под ръководството на Уебър.

С годините, Малкият Стратфорд имаше своя дял в развлекателната индустрия на хората от двадесети век. Почти всичко тези, появили се в началото до грааловите камъни, след няколко

години се преместиха, наричайки сборището на трупата „примитивно“. Някои останаха, включително две високи актриси, едната с чиста, белоснежна кожа, която каза, че някога беше играла майката на Хамлет, и другата със златисто-червена коса и капризна усмивка, която с желание се впускаше във всяка дадена ѝ роля — дали мечоносец, звезда или отговорник за реквизита.

Той бе също благодарен за присъствието на една тъмнокожа американка Шари Бангс, която била „технически режисьор“ на „Бродуей“. Уил мислеше усилено, опитвайки се да си представи великият град, за който говореха момичетата, наложен върху основите на малкото селце Котсуолд, което беше Бродуей по негово време. Уебър, главният му съветник за последната човешка ера се подиграваше на повечето от хората, които се преместиха, определяйки ги като разглезени джеремета от „Брод Холивуд“.

Реквизитът беше на разположение на трупата. Костюмите при отсъствието на вълна, лен, коприна или памук, бяха само един сбор от кърпи, от които бяха събрали доста. Точно като декорите, направени предимно от дървени подпори, драпирани с боядисани кърпи и изписани афиши, обясняващи какво представят. „Макбет“ беше най-лесно поставена на сцена, тъй като изискваше само една „гола пустош“ и стълбище, което обърнато, бе построено за пътуването надолу по Реката на „Ромео и Жулиета“. Самата оскъдност на реквизита улесняваше транспортирането на пиесата и актьорите на друго място. На борда на плавателните съдове, като най-главният от тях беше „Ан Хатауей“ (Уил хранеше надежда, че един ден оригиналът щеше да види съименничката си и да му се обади), „Град Лондон“ и „Елизабет Р.“ каютата на Уил, която споделяше с Маргарет и с част от почупливия и ценен реквизит беше на главната палуба на „Град Лондон“. На всяка от големите лодки можеха да спят четиридесет човека, а флотилията от по-малки плавателни съдове носеше останалите от пътуващата трупа, както и по-голямата част от декорите.

Аристофан не срещаше трудности с беглите, непълни декори или липсата на костюми. Той научи Уил едно-две неща за извайването на маските. Заедно те поставиха на сцена „Облаците“, записана на еластичната хартия на несравнимия и незаменим Ханг Йй и озвучена от Уебър. Шекспир бе доволен от продукцията и не можеше да дочака премиерата ѝ.

Копиращата кутия беше още едно изделие, за което трупата бе работила около един сезон на едно друго място. Изискваше се труднодостъпната технология на Речния свят за да се прикове кутията, наречена от жителите на двадесети век „акумулаторна батерия“ към гигантските експлодиращи гъби, които ги хранеха три пъти дневно и да се трансформира в музика, светлина и говор. Поставени там, където би трябвало да се сложи граала, входящите проводници бяха захранвани от мълниите в един голям керамичен предмет във формата на урна, която беше поръсена с глина за изолация. От урната се разклоняваха по-малки проводници през една пригодена глинено-кокосова издупчина, които осигуряваха захранването на по-малки дози в тази половина от устройството, където липсваха подвижните неща, които под ръководството на Уебър, Уил бе започнал да нарича „клавиши“. Той също се научи да изговаря на съвременен английски и да употребява „софтуер“. Използвайки същия волтаж, мълниите от урната също захранваха пианото на Уебър и двете лампи, неизмеримо ценни, които бяха дошли до тях от Пороландо, много хиляди граалови камъка нагоре по Реката. Всички тези уреди пътуваха с тях всеки път, когато трупата се отправяше на път.

А те наистина плаваха, въпреки че бяха задоволени от етичните с храна, облекло и средствата да си построят подслон, хората от театъра копнееха за аплодисментите на публиката. Тези, които забавляваха, отчаяно се нуждаеха да забавляват и развличат. Хвалебствията ги караха да летят по-високо от десет парчета дъвка на мечтите. Не само това, но след няколко години Малкият Стратфорд имаше нужда от повече дърво, облекла и боя за пиесите си, за да накара публиката да поиска да се връща отново и отново. Уил постоянно си фантазираше, че един ден ще се натъкне на покровителката си, кралица Елизабет. Той не се съмняваше, че едно от малките царства по реката беше нейно, но все още никой от предните му постове не бе докладвал за откриването му. Не знаеше каква полза можеше да се извлече от кралицата на този свят, където всеки човек притежаваше това, което вече имаше — а именно, нищо освен един граал, плюс това, което можеше да спечели с майчините мъдрости.

Нямаше злато, нито земя за даряване, само малко закрила срещу търсачите на роби за граалите и пиратите, поройни дъждове. И все пак той жадуваше за одобрението, на което се бе радвал през живота си.

Поради липсата на средства за размяна като парите, трупата събираше стоки като цена за техните представления. Малко вино или едно дърво, или няколко скъпоценни листа хартия служеха за пускането на един човек в пътуващия театър. Дървото и боите бяха най-необходимите артикули. На цена шейсет пакета сини сенки за очи трупата му бе изиграла цялото представление на „Легендата на тихата пещера“, сценарий от Ървинг, музика от Уебър.

Много трудно, веднъж на сезон, малките кораби се отправяха нагоре по течението за да доставят стоките в Малкия Стратфорд. Пиратите бяха вечна заплаха. Неведнъж трупата беше ставала жертва на съвместни нападения, които се ожесточаваха, когато нападателите разбираха, че няма какво толкова да вземат, освен малко дърва и непотребни червила. Рано или късно някой от пиратите ще бъде сред публиката и ще узнае, че в бамбуковите лодки има скрито оборудване и всичко ще бъде загубено. Трупата трябваше да изглежда безобидна, бедна, незаинтересована, но недостъпна — една доста трудна комбинация.

И все пак през последните няколко години всичко беше минавало добре. На всяка стъпка назад съответстваха четири стъпки напред. Тези в театъра, включително и самия Уил бяха крайно суеверни, като здраво се държаха различни талисмани и призоваваха богове и светци, които вече не съществуваха, да им осигурят мирно преминаване през коварните води. Славата им се разпростря на разстояние няколко хиляди граалови камъка, където бяха търсени и приветствани и все пак трупата се стремеше да разшири обсега си, да привлече още почитатели. Развлечението не беше малко и отдалечено в различни точки на Речния свят, така че може да продължава така завинаги.

Неравномерното разпространение на технологията бе причина за императивния закон на трупата добре да избира местата за спиране. Те трябваше да избягват първото появяване на суша, където няма закотвени други лодки. Ако един народ нямаше метал, гледката на внимателно изработените дървени декори и изправни лодки ще накара местните жители да преобърнат всеки сандък и торба, докато не намерят остриетата, с които е било рязано това.

И тъй като не желаше той да бъде този човек, Уил откри, че трябва да обучи една въоръжена войска да пазят урната на Фулър, пианото, лампите и компютъра, когато тези артефакти бяха на брега.

Той се наведе през борда на лодката и гледаше как дребните сребърни риби хващат трохите, които хвърляше докато вълните се разбиваха в лодката. Всеки от плавателните съдове бе построен по подобие на испанските галеони, потопен до по-тясната си средна част, но с висок нос и кърма. Кабината на Уил, която споделяше с Маргарет беше на главната палуба.

— Господарю Шекспир! Хей!

Той хвърли поглед към момичето на вахта и очите му проследиха пръста и в посоката, която сочеше. На брега от дясната им страна имаше знаме, направено от бели кърпи, разпънато върху една висока, широка порта от колове. На него пишеше „Добре дошло, корабно шоу!“

— Най-послед! — извика Аристофан. — Там сме!

Маргарет стоеше гордо до него, докато Уил правеше реверанс на триумвирата, който управляваше в Алкаполандо. Първият консул, на чието име бе наречен народът, се наведе да ѝ целуне ръка.

— Приятно ми е да се запознаем, лейди Маргарет, мистър Уил — каза Консул Капоне като се изправи.

Той беше голям, широкоплещест мъж с нос, който като че ли бе ударен накриво. По ръцете и лицето си имаше белези, някои от които сякаш бяха нарочно разчоплени. Гърдите и раменете му украсени с татуировки в синьо и зелено.

— Много ни хареса вашето знаме, лорд Консул — каза Маргарет, като сладко се усмихваше. — Не ни се случва често да получим такава... изразително посрещане. Никой преди не е правил знаме за нас.

— А, добре, ние обичаме нещата тук да бъдат както трябва — каза самодоволно Капоне — и от дълго време съм ваш обожател, мистър Уил.

Другите двама консули излязоха напред и Капоне ги представи. Като Капоне, те бяха огромни мъже с дълга черна коса, придържана навътре от тънки панделки „Филип Македонски“ и Кочайс от Великите равнини.

— И те са ваши големи почитатели. Ние също сме поканили гости от две места надолу по Реката — Капоне хвърли бърз поглед отвъд лодките на Шекспировата трупа. — Все още не са пристигнали.

Шекспир положи приятелска ръка на рамото на големия мъж и го поведе към заграденото селище. Хората му и другите двама консули ги последваха. Вътре имаше голям град от малки бамбукови хижи, над които се издигаше една голяма постройка на три ката на възвишението, което са спускаше към Речната равнина. Мястото бе чисто като просешка паница и всички обитатели, които можеше да види и които не се суетяха около пристигащата театрална трупa, се движеха целенасочено по други задачи

— Тогава позволете ни, добри консуле, да се договорим за... непривлекателната страна от общуването ни, преди да дойде трупата. Междувременно — Уил хвърли един поглед през рамо към останалите, — трупата ми ще се настани, така че можем да започнем веднага след като пристигнат посетителите ви — Ървинг хвърли един весел поглед към Уил и последва гръцкия драматург обратно към лодките за да започнат разтоварването.

— Каква очарователна страна! — каза Маргарет, като се оглеждаше с широко отворени очи. Тя се стремеше да изглежда невинна, но поглъщаше всяка подробност, доколкото бе възможно. В предишния си живот Маргарет беше преподавала в едно църковно училище и Уил знаеше, че нищо не ѝ липсва. Няколко натискания на пръстите ѝ върху неговата ръката му подсказаха, че е забелязала железни сечива и електрическо оборудване. Беше безопасно да разкрият собствената си технология. Това бе добра новина, тъй като беше започнал да зависи от машините.

— Мой лорд консул, ние се радваме, че имаме възможността да ви развличаме и забавяваме — каза Уил, като отново върна разговора към належащия въпрос. — Предлагам днес да изиграем две пиеси. Едната ще е готова за изпълнение малко след обяда, а другата ще бъде представена след вечеря. Като антракт имаме музиканти, жонгльори и един фокусник, който разказва вицове на съвременен английски, докато прави фокусите си. На сутринта отново ще потеглим, като ви оставим нашите благодарности и надяваме се щастливи спомени.

— Звучи добре — каза Капоне.

Другите двама разбираха английски повече, отколкото го говореха, като оставиха първия консул да разговаря повече. Те кимнаха помежду си.

— А за пиесите?

— Дневната комедия ще бъде една пиеса в стила на древна Гърция. Една музикална версия на „Облаците“ от Аристофан и Уебър.

Шекспир, който обикаляше мръсния „площад“, посочи назад към портата. Един десетметров фалос, направен от плат и дърво беше изтеглен на брега от група копиеносци, които повече от обикновено се придържаха към предназначението си.

— Ето централния декор. Смел, но традиционен.

— Махнете го — каза Кочайс като махна сърдито с ръка към огромния член. — Това ни обижда. Това нещо е неблагоприятно да се излага на обществено място.

— Да ти кажа право, Уил — каза Капоне като метна тежка ръка върху раменете на драматурга и го дръпна на една страна. — Бих предпочел някоя от твоите собствени пиеси, отколкото нещо от един древен грък, ако разбираш какво искам да кажа.

— Нашето следобедно удоволствие ще бъде „Комедия на грешките“ — запротестира Уил, — която аз написах.

— По-скоро бихме искали да видим „Ричард Трети“ — каза консултът. Гласът му още малко се снижи. — Имам си причини, така че искам да представите тази пиеса. Някакви възражения? — В думите му имаше заплахата, която Уил предпочете да не забелязва.

— Никакви, сър. Тогава — каза галантно Уил, като повиши глас за да включи и другите консули — ще ви спестим комедията, която е една безразсъдна глупост, господари мои и вместо това ще ви предложим чудесното представление на тази драма. Мисля, че ще откриете достойнството в предложението на моя сънародник.

— Не. Искаме две от теб, традиционни, нищо ново или твърде мръсно. Не знам този аристократ или какъвто там каза, че е.

— Сър, името му е Аристофан, достойно за внимание както вашето или моето.

— Забрави го. Ще имаме двете или нищо. Купувачът винаги е прав, нали?

— Да — въздъхна Уил, като си мислеше как ще трябва да обяснява на гърка, че още веднъж съвременната публика не го е оценила по достойнство. Единственото нещо, което не правеше новината напълно лоша, бе че самият Аристофан много се кефеше на главната си роля в „Ричард Трети“, една драма почти с един човек, с

много възможности да „предъвка декорите“, както казваха модерните му колеги.

— За колко голяма публика да се приготвим?

— Всички — каза сърдечно Капоне. — Алкаполандо е това, което можеш да наречеш демокрация по, въ... римски образец, така че когато някой от нас го черпят, всички биват почерпени.

— А донесъл ли си достатъчно за всички? — промърмори под носа си Маргарет.

Уил договори една справедлива цена за услугите на трупата и придружи Маргарет обратно към лодките с двете новини за тяхното ангажиране и резултатите от наблюдението им. Гигантският фалос бе занесен обратно на борда и прибран, заменен от тронове, бурета и взаимозаменяемите подпорки и стойки.

Урната на Фулър бе изтеглена от държача, заземена и проводника и оставен в грааловия камък за да чака обедното избухване.

Беше лесно за една трупа с постоянен актьорски състав и разнообразен репертоар да се прехвърли от една пиеса на друга. Всички костюми, които имаха, им бяха под ръка, а реквизита можеше така да се нагласи, че да пасне на всяка пиеса. Трупата сигурно знаеше ролите си. Някои от жените от хора в „Облаците“ трябваше да скрият косите си за да изиграят младите осъдени в Тауър принцове и някои от странните лордове, убити от Ричард.

Както Уил предрече, гръцкият драматург бе смутен.

— Всички тези съвременни хора, те не познават добрия театър — оплака се Аристофан. Той уви около гърдите си бялото наметало с един драматичен жест и зае театрална поза. — Ще отида да репетирам думите си с Ханг Ий. Той поне вижда достойнствата на класическия театър.

Уил не спори с него, тъй като бе потънал дълбоко в собствените си мисли. Каква причина вероятно можеше да има консул Капоне, за да настоява за една такава специфична историческа драма като „Ричард Трети“? Никой от консулите не идваше от времето на Шекспир. Сигурно това бе важно за някой от идващите гости. Уил усети, че по тялото му премина тръпка на вълнение. „Ричард Трети“ беше за заклеяването на монарха Плантагенет. Навярно Капоне искаше да я играят за Елизабет. Той се развълнува от идеята, че отново може да я види, да положи творбите си в краката ѝ след толкова дълго време. Той

реши, че това щеше да бъде най-доброто представление, давано някога по това либрето, за да ѝ угоди.

С приповдигнато настроение Уил изяде обяда си от грааловия камък, който беше напълнил техните рогове на изобилието, като минаваха през редовете на пиесата между хапките пиле в подправен с шафран сос.

Всеки изглежда бе „за“ представлението. Дори Аристофан бе преодолял раздразнението си и се заливаше от смях на студентските шеги, които му разказваше неудържимия Ървинг между рецитацията на собствените си стихове.

— Какъв грубиян е този Капоне — каза Ханг Йй. — Твоите думи напълно му прилягат: „Те толкова противно симулират човечност.“

— Населението е доста голямо тук, Уил — забеляза Маргарет, като изискано изтриваше пръсти от тревата. — Не достатъчно голямо за да не му стигнат грааловите камъни, но изглежда доста нагъсто. От лодките в пристанището си помислих, че ще бъдат по-малко.

— Може би Капоне и любимците му са водачи на обичайните кавги, които получаваме от всичко тук върви като швейцарски часовник.

— Аз също вярвам на твоята максима „няма болка, няма полза“ — каза замислено Уил, който слизаше на земята от хвърченето си в облаците, за това как коленичи пред Елизабет и получава посвещение в рицарство и почести.

— Вземи няколко от хората си и иди в центъра на селището. Търгувайте за бои и вино или за каквото и да е, стига да имат много от него, но дръжте ушите си отворени за клюките.

Шари и шпионите ѝ се върнаха разтревожени.

— Тук има много повече, отколкото мога да видя, братко. С изключение на едно: има роби за граалите. Видях тези мършави курортисти да сплитат листа от желязното дърво в нишки. Не ми изглеждат достатъчно силни да правят каквато и да е друга работа. Приказките на големия мъж Капоне, че това било демокрация по римски образец, са едни големи лайна.

— Предпазливостта е най-разумният път — настоя Маргарет, като удряше настоятелно с пръст върху граала си. — Всички, които няма да участват в представлението трябва да останат с лодките. Ако изглеждате разточителни, те ще си помислят, че сте разточителни, и...

— Стига, сладко пиленце — сгълча я Уил. — Нямаме никакви доказателства, че тези хора имат намерение да ни навредят.

— По-добре да вземем мерки, отколкото после да съжаляваме — каза Уебър, издавайки напред пълната си долна устна. — Искам пълна охрана около оркестъра през цялото време. Този индиански консул гледаше пианото ми с това, което единствено мога да нарека пределна алчност. Не искам „Комедия на грешките“ да се превърне в „Симфония на изненадата“.

За нула време трупата бе издигнала тристранните, покрити със завеси заграждения, които служеха като кулиси, място за оркестъра и осветителната кабина. Жителите на Алкаполандо наблюдаваха с интерес поставянето на декорите и как всеки изпълнител се появяваше гримиран за нейната или неговата роля за първата пиеса.

Представлението на „Ричард Трети“ потръгна изключително добре. Гръцкият драматург хареса отклика на тълпата на постоянното му накуцване и бързите промени на настроението и игра прекрасно за тях. Хумористът в него се наслаждаваше на славата на пресиленото.

— Сигурен съм, че ще се опита да ни измами за заплащането ни, както винаги правят всички лордове и дами нагоре и надолу по Реката. Никой не ни взема на сериозно, като че ли това, което правим е несъществено.

— Уил — прекъсна го Бакстър. — Уил, те платиха предварително.

Шекспир изненадано спря и погледна към неговия свирач на тръба за потвърждение. Бакстър живо кимна като посочи един куп вързопи в кулисите. Това беше едно почти безпрецедентно събитие в кариерата им. Другите обърнаха загрижени лица към него.

— Сега вече се безпокоя — каза Уил.

Дани Бакарди, водещ на дървените духови инструменти в оркестъра, направи и собствен коментар:

— Чух слухове, докато търгувахме, че триумвирата иска да ни задържи тук. Те се нуждаят от лодките ни, Уил. Ще ни поробят, ще вземат корабите и каквото и да е, но кабелите се захранват на борда на „Лондон“

— Те няма да имат оборудването ми — каза Уебър. — Нито пък мен.

— Един от тях ме ощипа по... — каза Сонг Хай като посочи зад себе си и се изчерви.

Другите шепнеха истории за подобни издевателства. Ханг Ий движеше пиесата на сцената като даваше знак или подсвиркваше на всеки актьор преди да дойде нейния или неговия ред. Бе невероятно, че все още можеха да се съсредоточат над ролите си, като се има предвид какво ставаше зад завесите.

— Аз също видях — потвърди Аристофан когато слезе от сцената за малка почивка. — Една жена, която искаше да защити честа си, бе повалена на земята от един страж. Тук въобще нямат никакво уважение към тях.

— Какво можем да направим? — попита Ървинг. — Те са между нас и лодките.

Пиесата дойде към края си. Ричард падна в битката с Ричманд, който говори с Дерби за бъдещето на Англия. По време на падането на завесата, Уил ожесточено мислеше. Той направи гримасите си, усмихна се, поклони се и се оттегли зад завесата за да позволи на звездите да се радват по-дълго време на бурните аплодисменти.

Единствения план, който му дойде в главата, беше дързък и изискваше в най-лошия случай жертвата поне на актьор.

Нямаше причина другите да страдат от глупостта му за това, че ги доведе тук без повече информация за истинската същност на народа на Алкаполандо — той щеше да бъде този, който ще изяде пердаха, когато другите си отидат свободни. В замяна на тяхната преданост, той бе отговорен за безопасността им. Прошепна плана си на Маргарет и Ханг Ий, докато се спускаше последната завеса. Маргарет побледня от внезапния удар, но невъзмутимия Ханг обеща да разпространи вестта сред останалите от тайфата без да допусне провал.

Консулите дойдоха да поздравят трупата след представлението, като сипеха особени похвали върху главния актьор.

— Този Аристократ е истинско богатство — каза Капоне, като потупа гръцкия драматург по гърба. — Утре трябва да направите нещо друго също толкова чудесно или може би ще ви дадем свободен ден. Все още не знам.

— Моля да ме извините, сър — прекъсна го Уил. — Тръгваме си утре сутрин след закуска, както се уговорихме.

— Ама че си и ти — каза консултът. — Ние ви харесваме, вие оставате. Ясно? Ние... удължаваме договора ви за неопределено време. Искате публика, ние ще ви даваме най-добрата публика всяка вечер.

Малките, светли, свински очички на Капоне се замечтаха.

— Ще воювам с всеки дом надолу или нагоре по Реката. Те трябва да идат при мен за да ви видят.

Той стана по-делови.

— Освен това, мога да използвам лодките ви, така че ги консервирам. Не са много бързи, но имат външен блясък. И са големи! Харесват ми. Големите им бордове ще поемат доста стрели преди да потънат. Стават за преден пост. Така че вие оставате. Това е решено. Така че каквото сте си намислили за утре...

Страховете му се потвърдиха и Шекспир дръпна първия консул настрана.

— Ще поговорим по-късно за бъдещата ни програма, нали? Лош късмет е да си правим планове за утрешния ден.

— О'кей — неохотно се съгласи Капоне. Уил осъзна, че американецът е суеверен, колкото и собствените му хора. Това беше нещо, на което можеше да се опре в близките дни.

— Господарю мой, бихме желали да предложим нещо повълнуващо от комедията тази вечер. Надявам се, че ще простите замяната.

Консултът изглеждаше раздразнен.

— Нещо от теб? Не искам никакви чужди боклуци. Искам да кажа, че момчето е добър актьор, но все пак... той наистина ще отврати някои от моите хора.

— Не, сър, за днес съм се отказал от творбите на моя брат по перо, въпреки че по мое мнение, един ден те наистина ще ви се харесат — каза Уил, като излъчваше увереност, която не изпитваше. Той спря огромните си, настоятелни очи върху Капоне, като се надяваше той да повярва на думите му. Капоне трудно се отърси от магията, после сви рамене.

— Е, добре. И така какво ще бъде?

— Бих искал да изиграем за вас „Бурята“, любимата ми сред собствените ми произведения.

— Аз самият — каза той с престорено безразличие — ще играя Просперо. Няма по-добра роля. В предстоящите дни, аз несъмнено ще

чувам похвалите ви за тази най-прекрасна нощ.

— Страхотно! — възкликна мъжът.

Вечерята премина унило. В далечината висяха мъже с арбалети, докато трупата се беше скупчила на един хълм и говореше приглушено.

— Не говориш това сериозно, нали Уил? — каза Сонг Хай като все още плачеше. Тя беше отказала да се храни, въпреки че Ървинг, дългогодишното ѝ гадже се опитваше да я изкуши с най-примамливите късчета от вчерашните им граали. — Не можеш да се жертваш.

— Готов съм — призна Уил, — но ако всичко мине добре, няма да се наложи. Те ще се хванат на въдицата, трябва да се хванат.

— Планът е прост — обясни Ханг Ий, като методично ронеше парчето хляб от граала си. — Сцената обикновено се изпразва на края на „Бурята“. Когато всеки от вас си свърши ролята, отиде до лодките по какъвто начин искате, като носите каквото можете, така че само и само да не привлечете вниманието. Не всички лодки се наблюдават. Трите най-големи изглежда са обект на най-голям интерес и охраната е само на кея, където са закотвени. Другите не се наблюдават, само чатпат им хвърлят по някой поглед. Ще се плъзнете във водата от всяка точка на брега и ще доплувате или газите под прикритието на вързопите.

— Твърде много сме — оплака се Аристофан. — Никога няма да се измъкнем.

Думите му бяха малко по-високи. Пазачите трябва да бяха чули последната фраза, защото се придвижиха по-наблизо. Уил сбута с лакът Сонг Хай.

— Втора сцена — прошепна той.

Момичето се изправи и декламираше с всички сили.

— Ако с изкуството си, скъпи татко, си накарал дивите води да зареват, уталожил ги.

Стражите спряха и изглеждаха озадачени.

— Репетиция, господа — извика Уил. — А ти как си мислиш че ще стъпим на борда?

Преднамерено стражите обърнаха гръб на трупата. Строгото лице на Ханг Ий се изкриви в тънка усмивка.

— Ще се измъкнем — обеща Шекспир. — Изиграйте ролите си и правете каквото знаете и един ден ние ще си спомним за тази нощ и ще

се смеем.

Осветен от факлите, декорът на „Бурята“ изглеждаше див и страховит. Уил усети, че това беше идеалната обстановка за най-рискованото му представление. По най-различни начини по време на пиесата членовете на трупата се опитваха да се сбогуват с него и той не направи опит да предскаже трудностите, които можеха да ги провалят, когато започнат отново без него.

Трябваше да отложи жаленето за по-късно.

— Ако не се срещнем пак, сладка Маргарет — каза Уил, който стоеше до нея в кулисите, докато се развиваше първата сцена на драмата, — искам да поемеш ръководството на трупата. Всички ти се доверяват. Ти виждаш по-практическите нужди на общността ни и можеш да разрешаваш кавгите и разправиите по-добре и от трите ми драматурзи. Сигурно ще мърморят, но накрая ще ти бъдат благодарни загдето си им спестила дребните житейски несгоди.

— Тогава защо запазваш тези задължения за себе си? — попита Маргарет, която се опитваше да говори непринудено, сгушила се на сигурно място в извивката на ръката му. Той я притисна.

— Кефят ме тези малки задачи — каза весело Уил. — Смили се над мен, скъпа моя, вече знаеш това. Върви. Твой ред е. Докато пак се видим. Обичам те.

С целувката му на устните си, тя изпълзя за да се скрие зад един нисък, покрит със завеси декор, който трябваше да отблъсне настрана всички угризения, докато прикрепваше фалшивата си брада и умствено се превръщаше от драматург в магьосник.

Представлението течеше с голям успех. Сонг Хай като Миранда беше толкова изящна. Тя беше много аплодирана от първия ред, където виното свободно се лееше в големите халби на консулите, техните доверени оръженосци и гостите. Един от мъжете възкликна пияно, че ще я има за себе си. Порцелановите страни на момичето се изчервиха и тя потрепери, но гениалната актриса продължи с думите си, без да се запъне. Маргарет, като Сайкоракс, майката на Калибан, която стоеше само в сянка през първото появяване на отвратителния ѝ син, беше изпълзяла иззад скалата си и изчезнала зад кулисите. Трябваше да отиде да приготви кораба и да свика всички по-млади членове на трупата, ако не ѝ попречат хората на Капоне.

Както бе запланувано, всеки член на състава напускаше на свой ред. Първо Калибан, после придворните, после Миранда и Фердинанд и най-накрая танцуващата фея Ариел, като остави Просперо величествен в мрака, осветен само от една единствена факла, която той държеше между дланите си. Ако сценичните му работници работеха достатъчно бързо, осветителните тела на сцената можеха да бъдат изнесени на стойките им към подвижното мостче. Ако не, оборудването щеше да бъде изоставено заедно с Уил.

Досега другите лодки несъмнено бяха се изплъзнали тихо от кея, обръщайки ребрата на платната за да хванат вятъра. Щяха да отплават в грешна посока като следваха нощния вместо дневния вятър, но веднъж далече оттук, тези тук нямаше да могат да ги спрат. Уил знаеше, че това беше чист опортюнизм, който беше хвърлил него и трупата му в ръцете на триумвирата, че само той можеше да плати за грешката си, за това че ги доведе до тук. Ако Триумвирата се отнесеше твърде грубо, той само трябваше да провокира един последен сблъсък и до сутринта щеше да бъде свободен, някъде другаде. Все пак без възлюбената му трупа, но свободен да започне отново.

Най-после дойде време за последна декламация. Сцената бе празна и тъмна, само с Уил, осветен като фокус. Той трябваше дълго да задържи вниманието на публиката, за да осигури безопасността на другите.

Той пристъпи напред на авансцената, знаейки колко близо беше до края, сякаш бе роден върху нея. Речта на Просперо беше като пледоария пред Триумвирата.

Тя говореше за неговото положение, сякаш беше написана за случая. Той тихо прочисти гърлото си и започна:

*Без чарове и без магия
сега на себе си самия
съм предоставен и от вас
зависи вече дали аз
затворник ще остана тука
или ще плувам към сполука.
Но както с трон сдобил се пак
сам аз простих на своя враг*

*вий зрители, със кобно слово
не ми присъждайте сурово
изгнание на остров пуст,
а със ветреца многоуст
на своята хвала крилата
за път издуйте ми платната
и с весел идец от сърце
мил плясък на криле-ръце
ме изпратете във морето
на дълго плаване, с което
целя едно: чрез труд и плам
забава да доставям вам.
Над духове не властвам вече
вълшебствата ми са далече
и зле ще съм, освен ако
със снизходително око
погледнете на моите грешки.
Те — знайно е — са дял човешки
и аз завършвам затова
със тез молитвени слова:
Вий милост чакащи от Бога,
не ме съдете с мярка строга.*

С царствен жест, Шекспир обърна факлата нагоре-надолу и насочи огъня към сцената пред краката му, оставайки всичко в пълна тъмнина, сигнал за корабите му да се отправят на път. Той усети остро пробождане от залялото го съжаление, чувствайки, че последният замиращ проблясък на факлата е края на драматичната му кариера. Утре робство, глад и изнемога щеше да бъде съдбата му. Няма вече Шекспир, писател, режисьор, ръководител на шекспировата трупа от Малкия Стратфорд. Той застана в очакване да се появи стражата и да го отведе.

Публиката мълча за един дълъг, дълъг момент. И после започнаха аплодисментите, израствайки от няколко леки пляскания, като звука на дъжда по покривите и усилвайки се до истинска гръмотевична буря на

одобрение. Стоящ с наведена глава, той прие всичко това като лебедовата си песен.

Но те не спряха. Докато аплодисментите продължаваха ли продължаваха, Уил се обнадежди за момент. Навярно нямаше нужда да остава назад. Навярно магията му ще ги държи достатъчно дълго. Той вдигна очи. Ако оглушителният звук продължеше дори още няколко удара на сърцето, той щеше да има предостатъчно време да пробяга разстоянието до лодката. Струваше си да опита. Познаваше всеки сантиметър от сцената, дори на тъмно. Като вдигна полите на робата си около бедрата си, той се отдръпна назад от падналата факла и тихо побягна от сцената. Зад него аплодисментите не стихваха с викове:

— Авторът! Авторът!

„Ах, Уил — мислеше си той, — най-прекрасният момент от твоята кариера, а ти бързо се измъкваш от него. И все пак, ако останеш, това ще бъде най-дългото викане на «бис», което някога си виждал.“

Далеч от сцената, очите му започнаха да привикват с тъмнината. Той видя трепкащите звезди през димната мъгла от хижите в селището. Като ситнеше с голите си крака през центъра на града, той намери малката пътека към кея. Нямаше стражи. Очевидно Капоне бе казал истината, че на всички — или в почти на всички — ще им бъде позволено да гледат тазвечершното представление. Но сигурно щеше да има стражи на кея близо до лодките. Той само можеше да се надява, че хората му се бяха справили с тях.

Тежката роба на Просперо спъваше напредъка му. Докато тичаше, той я измъкна през главата си и я захвърли настрана. Маргарет ще бъде сърдита и ще му опява, че само си е загубила времето да направи изящната бродерия, но Уил трябваше да плува за да настигне лодкарите. Никаква работа не можеше да се сравни с живота му, тя щеше да признае това, разбира се.

Заострените колове изникнаха пред него, очертаващи се на звездната светлина и на светлината на факлите от другата страна на оградата. Той почти беше до незаключената врата, когато една сянка се промъкна между него и свободата. Тя се отмести и светлината на факлите отвън освети лицето на един мъж, който той бе видял в публиката, един среден на ръст мъж с черна коса и мрачно, замислено лице. Уил спря и от шока се залюля на пети. Хванат, толкова близо до

свободата. Той се огледа, като очакваше всеки момент от сенките да се появи и Капоне. Мъжът положи дясната си ръка на железния чук, който стърчеше на една гайка на кожения му колан. Оръжието беше потъмняло от свежа кръв, която капеше на земята при краката му.

Шекспир преглътна. Испита страх за членовете на трупата. Той не можа да чуе други звуци освен вятъра и водата отвъд портата.

— Господин Шекспир! — това бе съскане, не вик от устата на тъмнокосия мъж. — Уилям Шекспир, някога от Стратфорд?

— Аз съм, сър — отвърна Уил като насилваше гласа си от стегнатото гърло.

— Ричард, някога Дук на Глочестър, на вашите услуги!

Уил усети как сърцето му падна в петите. Той се олюля. Трябваше веднага да разбере: красивите черти на Плантагенет бяха отпечатани толкова ясно на това лице, както думите върху проклетия ръкопис. Крал Ричърд, чието кратко царуване бе последвано веднага от това на покровителите му Тюдорите — „от всички вертепи в града той избра да влезе в моя“, помисли си той, като перефразира един стих, който един от героите непрекъснато повтаряше, за да подчертае едно нещастно съвпадение. За това, че дълбоко го обиди, кралят щеше да смаже главата му с мощния боен чук. Уил щеше да се събуди при някой граалов камък далеч отгук, далеч от всичко, което бе направил за почти три десетилетия. Той почти щеше да се разреве за всичките си разбити мечти, мислейки си как отново ще трябва да започне, навярно на милиони мили отгук. Или по-лошо, Ричард щеше да го задържи тук, докато триумвирата и стражарите разберат, че птичките са отлетели и са го оставили да отговаря на въпросите им. Но вродената му почит към короната на Англия все още не бе изчезнала: всичко, което можеше да направи, бе да отговори и да чака последиците. Той се поклони ниско.

— Господарю мой — каза той.

— Ш-шт — прекъсна го Ричард с един жест. В очите му гореше вътрешния огън, който Шекспир много пъти бе виждал в очите неговата велика внучка Елизабет и потрепери от страх. — Значи аз съм нещо уродливо, извратено и гадно, така ли, сър? Значи аз съм един зелен паяк, една противна, гърбава крастава жаба? Откриваш ли и най-малкия признак за гърбица тук?

Той обърна мускулестия си гръб към Уил. С изключение на набъбналите мускули на дясното рамо и ръка, което несъмнено бе причинено от чука, който носеше, тялото беше така сложено, като на всички други мъже на Земята или на Речния свят.

— Не, сър — призна смирено и кротко Уил. — Не откривам.

Ричард се обърна и кимна, едно леко накланяне на главата.

— Просто бих желал да си изясним фактите. Благодаря ти. Също така нищо от другите проклетия, с които ме обсипа, не е вярно. Хубаво и вълнуващо представление този следобед, господин Шекспир. Аз самият доста мразя копелето. Капоне искаше да ме оскърби, но аз съм по-предвидлив, колкото той не е и сънувал. Елате някой път надолу по Реката към Боуърсмарч. Ще бъдете добре дошли.

Той погледна през рамото на Уил.

— А сега ти по-добре върви, човече. Хвърлих парчета плат върху камерите за наблюдение, но те скоро ще съберат две и две, както аз направих и ще се втурнат да преследват теб и трупата ти. Пазачите на кея — той сбърчи лице — са мъртви. Ще задържа другите за малко. Върви!

— Господарю мой, благодаря — каза Уил. Знаеше, че бръщолеве нещо, но шок след шок бяха разхлопали дъските му.

— Върви! — нетърпеливо каза Ричард. Той измъкна чука и се обърна с лице към портата като изтласка Уил зад себе си.

Уил не се нуждаеше от друга покана. Побягна.

Подвижното мостче на „Град Лондон“ вече беше вдигнато, но Ървинг и Аристофан хвърлиха на Уил едно въже, което се приземи на кея, като бавно се влачеше, докато корабът се отдалечаваше. Уил се втурна покрай разпръснатите тела на стражите на Капоне и го сграбчи, преди въжето да стигне до края си. Той скочи във водата и ги остави да го изтеглят на борда след като обърнаха платната по посока на вятъра.

— Всичко е добре, щом свършва добре, а? — каза Ървинг, когато Уил стигна до перилата и падна разнебитен на палубата.

Като си пое дъх, Шекспир кимна. Другите коленичиха над него като проверяваха за рани и счупени кости.

— Какво трудно бягство! Никога, никога вече!

— О, пак ще го направиш — каза Маргарет, която го привлече към себе си в смазваща прегръдка и леко го докосваше с кърпа по

лицето. — И отново, и отново, ти глупави човече, защото не можеш да живееш без аплодисменти!

Четиримата драматурзи се спогледаха. Ървинг се ухили.

— Мисля, че забележката на тази дама е твърде правилна.

— Това е един страхотен епизод — каза Уебър, когато Уил разказа на трупата историята на бягството си и неочакваната среща с краля. — Бързо, запиши го преди да си го забравил. Може да го включим в програмата на следващото място, където ще играем „Ричард Трети“.

— Аз самият доста мразя копелето. Прекрасно!

— Няма да го правим отново така — каза Уил замислено, гледайки нагоре към звездите, докато плаваха. — Ще я напиша наново.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.